1 Ιουνίου 2026

Αββάς Ιουστίνος Πόποβιτς

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Συναξαριακές Μορφές

Σύντομη βιογραφία και Θεόσοφες διδαχές

Ό όσιος και θεοφόρος πατήρ Ιουστίνος γεννήθη-κε στις 25 Μαρτίου του 1894, ξημερώματα του Ευαγ-γελισμού στην πόλη Βράνιε της νοτίου Σερβίας. Ό πατέρας του ονομαζόταν Σπυρίδων και ή μητέρα του Αναστασία. Κατά την βάπτιση έλαβε το όνομα Ευάγ-γελος. Ή οικογένεια του πατέρα του ήταν εκ παραδό-σεως ιερατική και είχε δώσει στην ορθόδοξη Εκκλη-σία τουλάχιστον επτά ιερωμένους. Αυτό εξάλλου φα-νερώνει και το επώνυμο Πόποβιτς = Παπαδόπουλος. Από μικρό παιδάκι ακόμα, συχνά επισκεπτόταν με τούς γονείς του τον άγιο Πρόχορο τον Θαυματουργό στην κοντινή Μονή Πτσίνσκι όπου και είδε με τα μά-τια του την θεραπεία της μητέρας του από βαριά α-σθένεια.

Μια δεύτερη πηγή ευλάβειας για τον μικρό Ευάγ-γελο ήταν ή τακτική ανάγνωση του Ευαγγελίου από τα δεκατέσσερα του χρόνια μα και ή ασκητική βίωση του μέχρι το τέλος της ζωής του.

Τρίτη πηγή θείας έμπνευσης έγινε για τον μικρό Πόποβιτς η ανάγνωση των Συναξαριών και αργότερα των έργων των Αγίων Πατέρων της Εκκλησίας. Έλεγε ό ίδιος χαρακτηριστικά: «η Ορθοδοξία δεν είναι βιβλιοθήκη, την οποία μπορείς να μελετήσεις, αλλά βίωμα το όποιο καλείσαι να ζήσεις. Ή Ορθοδοξία εί-ναι πρώτιστα βιοτή και μάλιστα Όσια Βιοτή και ύστερα διδαχή και μάλιστα διδαχή ζωής, χάριτος, η ο-ποία δεν έχει τίποτε από την νέκρα του σχολαστικι-σμού και τον ορθολογισμό του προτεσταντισμού. Ή Ορθοδοξία έχει την δική της μεθοδολογία και παιδα-γωγική, τους Βίους των Αγίων».

Από την φύση του φιλόσοφος και διψασμένος για την θεία μα και την ανθρώπινη γνώση, ό μικρός Ευάγγελος εγγράφεται στα 1905 στην Εκκλησιαστική Σχολή του Αγίου Σάββα στο Βελιγράδι όπου αξιώθη-κε να έχει ως δάσκαλο του τον φωτισμένο άγιο Νικό-λαο Βελιμίροβιτς. Τελείωσε την Σχολή στα 1914 μα τον πρόλαβε ό Α’ Παγκόσμιος Πόλεμος και στρατεύ-τηκε ως νοσοκόμος. Ακολουθώντας την τύχη του σέρβικου στρατού, πήρε το δρόμο της εξορίας μέσα από τα βουνά της Αλβανίας προς την Κέρκυρα. Καθ’ όδόν ένοιωσε πλέον έτοιμος να αφιερώσει την ζωή του στο Χριστό και με την ευλογία του Μητροπολί-του Βελιγραδίου Δημητρίου έλαβε στην Σκόδρα το μοναχικό σχήμα την 1η Ιανουαρίου του 1916 και πή-ρε το όνομα του αγίου μάρτυρος και φιλοσόφου Ιουστίνου.

Από την Κέρκυρα, μετά από ενέργειες του Μη-τροπολίτου Δημητρίου, φεύγει με μια ομάδα φωτισμέ-νων θεολόγων για θεολογικές σπουδές στην Αγία Πε-τρούπολη. Σύντομα όμως, λόγω των πολιτικών εξελί-ξεων στην Ρωσία, αναγκάστηκε να την εγκαταλείψει και να μεταβεί στην Οξφόρδη. Εκεί έμεινε δύο χρό-νια ετοιμάζοντας την διδακτορική του εργασία με θέ-μα «Ή θρησκεία και ή φιλοσοφία του Ντοστογιέβσκι». Η εμμονή του στην κριτική του δυτικού Χριστιανισμού και στην υπεράσπιση του Ντοστογιέβσκι του κόστισε την απόρριψη της διατριβής. Έτσι στα 1919, όταν, μετά το τέλος του πολέμου, γύρισε στην πατρίδα του τοποθετήθηκε ως καθηγητής θεολογίας στο Σρέμσκι Κάρλοβτσι. Σύντομα μεταβαίνει στην Α-θήνα για να λαβή τελικά εκεί το διδακτορικό του δί-πλωμα στην Πατρολογία στα 1926 με θέμα «Το πρό-βλημα του προσώπου και της γνώσεως στον Άγιο Μακάριο τον Αιγύπτιο». Γνώριζε πολύ καλά την παλαιοσλαβική, την αρχαιοελληνική, την λατινική, την ρωσική, την νεοελληνική, την αγγλική, την γερμανι-κή και την γαλλική.

Στα επόμενα έτη εργάστηκε στις Εκκλησιαστικές Σχολές του Καρλοβικίου, της Πριζρένης και του Μο-ναστηρίου (Βίτολα). Στα 1930-31 ή Σερβική Εκκλη-σία τον έστειλε μαζί με τον Μητροπολίτη Ιωσήφ σε ιεραποστολική αποστολή στην Τσεχοσλοβακία. Εκεί εργάστηκαν επί ένα χρόνο στην διαφώτιση και οργά-νωση των ενοριών και του μοναχικού βίου των ορθο-δόξων Σλοβάκων στα Καρπάθια οι

όποιοι επέστρεφαν και πάλι στην Ορθοδοξία από την Ουνία. Ενώ ακόμη βρισκόταν εκεί, εξελέγη το 1931 επίσκοπος της νεο-συσταθείσης Επισκοπής Καρπαθίας αλλά από ταπεί-νωση δεν δέχτηκε την θέση εκείνη.

Στην διάρκεια της γερμανικής κατοχής βρέθηκε σε διάφορες μονές και σταδιακά στο Βελιγράδι, μοι-ραζόμενος την τύχη του λαού του. Με την εγκαθίδρυ-ση της νέας κομμουνιστικής εξουσίας στην Γιου-γκοσλαβία το 1945, ό πατήρ Ιουστίνος εξεδιώχθη από το Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου μαζί με άλλους 200 καθηγητές. Σύντομα συνελήφθη στην μονή Σούκοβο του Πίροτ στη νότια Σερβία (1946) και φυλακί-στηκε. Λίγο έλειψε να εκτελεστεί από το καθεστώς ως «εχθρός του λαού», αλλά σώθηκε την τελευταία στιγ-μή όταν ό Πατριάρχης Γαβριήλ κατά την επιστροφή του από το Άουσβιτς απήτησε την αποφυλάκιση του.

Διωγμένος από το Πανεπιστήμιο και δίχως κά-ποια σύνταξη, στερημένος από τα ανθρώπινα, θρη-σκευτικά και πολιτικά του δικαιώματα, ό πατήρ Ιουστίνος έζησε ουσιαστικά έγκλειστος στην μικρή γυ-ναικεία μονή των Αρχαγγέλων στο Τσέλιε του Βάλιεβο. Ακόμη και εκεί όμως οι πολιτικές αρχές δεν τον άφηναν ήσυχο. Πέρα από την συνεχή και ασφυκτική παρακολούθηση, συχνές ήταν και οι ανακρίσεις στην πολιτική διοίκηση του Βάλιεβο. Σε περιόδους δε κρι-σίμων συνεδριάσεων της Ιεράς Συνόδου στο Βελιγρά-δι, του απαγορευόταν οποιαδήποτε έξοδος από την μονή επί μήνες από τον φόβο τυχόν επιρροής του στους επισκόπους. Παρά τις δύσκολες αυτές και οδυ-νηρές συνθήκες ό πατήρ Ιουστίνος προσευχόταν αδιάλειπτα, επικοινωνούσε με όσους είχαν το θάρρος να τον επισκέπτονται, συνέχιζε το ιεραποστολικό του έργο και έγραφε συνεχώς δίχως να σταματήσει την παράλληλη μελέτη των προσφιλών του Αγίων Πατέ-ρων και των Συναξαριών.

Λειτουργούσε καθημερινά, νήστευε πλήρως όλες τις Παρασκευές του έτους καθώς και την Α’ Εβδομά-δα των Νηστειών και την εβδομάδα των Παθών ενώ έ-κανε και άλλες νηστείες εκτός από τις διατεταγμένες της Εκκλησίας. Ακολουθώντας πιστά το μακραίωνο μοναστικό τυπικό, τελούσε όλες τις ακολουθίες του νυχθημέρου. Εκατοντάδες ήταν τα ονόματα πού μνη-μόνευε στην Θεία Λειτουργία, ονόματα πού του έδι-ναν είτε προφορικά είτε μέσω επιστολών.

Παρά τον αυστηρό περιορισμό του από τις πολιτι-κές αρχές, ή φήμη του εξαπλώθηκε γρήγορα και πέ-ρασε τα σύνορα της Σερβίας. Έτσι, τον επισκέπτο-νταν όχι μονάχα Σέρβοι από διάφορες περιοχές της χώρας αλλά και πολλοί Έλληνες. Εκοιμήθη εν Κυρίω στις 25 Μαρτίου 1979, ανήμερα του Ευαγγελισμού μα και ήμερα της γεννήσεως του.

Ό πατήρ Ιουστίνος, αφού εντρύφησε εμπειρικά στα έργα των Πατέρων της Εκκλησίας, καρποφόρησε αυτή του την μελέτη και στα δικά του συγγράμματα

ό-που εύκολα διαφαίνεται το θεολογικό βάθος μα και το συγγραφικό του τάλαντο. Δύο είναι τα κεντρικά χαρα-κτηριστικά τού όλου συγγραφικού του μόχθου, τα ό-ποια συναντώνται σε όλα του τα έργα, από το πιο σύ-ντομο μέχρι και το πιο εκτενές, και από το πιο βαθύ μέχρι και το πιο εκλαϊκευμένο. Το πρώτο είναι ή αγά-πη του για το πρόσωπο του «Θεανθρώπου Χριστού». Ίσως αυτή να είναι ή πιο συχνή έκφραση μέσα στο έργο του. Γύρω από τον Θεάνθρωπο στρέφονται τα πάντα, από Αυτόν πηγάζουν όλα και σε Αυτόν απολή-γουν, ενδοχρονικά μα και εσχατολογικά. Το δεύτερο εξίσου σπουδαίο είναι ή μέριμνα του στο να μην απο-κλίνει από την αλάνθαστη γραμμή των θεοφόρων Πα-τέρων της Ορθοδόξου Ανατολής. Ό υπερπλήρης αγάπης πατήρ Ιουστίνος είναι συνάμα και διαχρονικά ό ανυποχώρητος εις τα της πίστεως και ζηλωτής της εκκλησιαστικής τάξεως θεολόγος.

Ήδη την περίοδο 1932-35 συνέγραψε το δίτομο έργο «Ορθόδοξος φιλοσοφία της Αληθείας», την γνωστή Δογματική του, το όποιο τού χάρισε την έδρα της Δογματικής στην Θεολογική Σχολή τού Πανεπι-στημίου τού Βελιγραδίου. Τον τρίτο τόμο εξέδωσε λί-γο πριν από την κοίμηση του, το 1978. Από πολλούς συγχρόνους ερευνητές θεωρείται ως ή πληρέστερη ορθόδοξη Δογματική και έχει ήδη μεταφραστεί στην γαλλική ενώ μεταφράζεται στην αγγλική και στην ελ-ληνική.

Άλλο μνημειώδες έργο του είναι οι Βίοι των Α-γίων σε 12 τόμους και ή Ερμηνεία της Καινής Διαθή-κης σε 7 τόμους. Ή μονή του Τσέλιε έχει ήδη ξεκινή-σει την έκδοση των απάντων του τα όποια υπολογίζο-νται σε σαράντα τόμους από τούς οποίους έχουν κυ-κλοφορήσει περί τούς τριάντα. Με αφορμή την συμ-πλήρωση τριακονταετίας από την εις Κύριον εκδημία του, μεταφέρουμε στο παρόν πόνημα μία συνοπτικό-τατη εκλογή από το τεράστιο συγγραφικό του πλούτο ως ευκαιρία γνωριμίας των φιλαγίων αναγνωστών με μια μεγάλη μορφή ενός συγχρόνου ομολογητού και διδασκάλου της μαχόμενης Ορθοδοξίας.

Ή Ιερά Μονή του Τσέλιε

Ή Ιερά Μονή του Τσέλιε βρίσκεται σε απόσταση 6 χιλιομέτρων νοτιοδυτικά της πόλης του Βάλιεβο, στις όχθες του πόταμου Γράδατς. Το μοναστήρι είναι χτισμένο μέσα σε ένα ορεινό, γραφικό και καταπράσι-νο τοπίο, μέσα σε μία μικρή κοιλάδα στα όρια του χωρίου Λέλιτς το όποιο είναι και ή γενέτειρα τού με-γάλου συγχρόνου άγιου της Σερβικής Ορθοδόξου Εκ-κλησίας Νικολάου Βελιμίροβιτς. Ή γύρω περιοχή με τα πολλά βουνά και τις μικρές κοιλάδες κάνουν το μοναστήρι αθέατο και ό επισκέπτης πρέπει να μπει στη μικρή κοιλάδα για να το αντικρίσει.

Ή ακριβής χρονολογία κτίσεως της μονής δεν είναι γνωστή. Σύμφωνα με τα υπάρχοντα ιστορικά στοι-χεία ή ίδρυση της μονής ανάγεται στους μεσαιωνι-κούς

χρόνους, ενώ ιδιαίτερη παράδοση το θέλει ως κτίσμα του βασιλέως Δραγούτιν (1282-1316). Κατά την μακρά και σκοτεινή τουρκική σκλαβιά κάηκε, γκρεμίστηκε και ανακαινίστηκε αρκετές φορές. Οι προεστοί της μονής προσέφεραν πολλά στους αγώνες του σέρβικου έθνους κατά των κατακτητών και αλλο-θρήσκων. Κατά τον 19ο αι. ιδρύεται στη μονή Δημο-τικό Σχολείο, από τα πρώτα πού λειτούργησαν στην ελεύθερη Σερβία. Στο σχολείο αυτό έμαθε τα πρώτα του γράμματα και ό άγιος Νικόλαος Βελιμίροβιτς. Στα 1837 ή μονή μετατράπηκε σε ενοριακό ναό και έ-τσι παρέμεινε ως το 1928 όταν με απόφαση της Σερβι-κής Ιεράς Συνόδου μετατράπηκε σε γυναικεία μονή.

Το καθολικό της μονής τιμά τη Σύναξη των Αρ-χαγγέλων Μιχαήλ και Γαβριήλ. Πρόκειται για βασι-λική μετά τρούλου. Ό τρούλος είναι εννεάπλευρος προς τιμήν των εννέα αγγελικών ταγμάτων. Ή μονή βρίσκεται στη διοικητική δικαιοδοσία της μητροπό-λεως Σάμπατς και Βάλιεβο. Ό μεγαλύτερος θησαυρός πού ή μονή φυλάσσει και προσφέρει προς προσκύνη-ση, ευλογία και παρηγοριά των δεκάδων προσκυνη-τών είναι ο απέριττος τάφος του οσίου αββά Ιουστίνου Πόποβιτς ό όποιος εγκαταβίωσε στη μονή επί 28 συνεχόμενα έτη μέχρι της κοιμήσεως του το 1979.

Εκδόσεις “Ορθόδοξος Κυψέλη”

Πηγή: impantokratoros.gr